

Western, El crepuscle dels déus

En els naixements —gloriosos, per descomptat— de totes les nacions, de totes les pàtries, apareix un heroi, si és possible cavalcant, obrint el territori a sang i foc per l'anònim poble que simbolitza.

De manera que al principi no va ser Griffith, al principi era El Cid, i a mi se m'acud que el Far West degué néixer als afores de Medinaceli, més o manco. Un dia, John Ford va escampar la seva mirada des de Monumental Valley i va descobrir Río Grande del Sud. Arribats aquí, Babiaca, perdó, vull dir la U.S. Cavalry es va veure obligada a detenir-se. Havien arribat a la frontera: de cada vegada quedava manco poble anònim (sioux, sarraïns, chiricaus) per exterminar, s'acabava la vertadera edat de la innocència.

El nostre guerrer èpic, però, no va descansar, va resoldre endreçar la pàtria i, armat de sentit cívic i Colt 45, va declarar la guerra freda als ramaders. Va ser una aspra i dura tasca, sobretot perquè a alguns no els venia de gust acabar-la i, com *El jutge de la força*, posaven entrebancs fins i tot a Gary Cooper. A poc a poc, els enemics varen anar caient a Tucson, El Paso, Tumbstone fins que Henry Fonda va posar pau i després glòria a O.K. Corral. Adéu als contrincants seriosos.

Pels meus amics cinèfils i ortodoxos, el western acaba aquí, se'n va amb Alan Ladd cap a les llacunes, i perdó un altre pic, muntanyes nevades: *Digues-li a 'ta mare que aquí ja no queda cap pistolero*. Això es pensava el molt cretí. Ja s'encarregaria Peckinpah de fer-lo baixar de les altes serres.

Tot i així, quan varen sorgir del fred, es trobaren que ja no quedava res per simbolitzar, llevat d'ells mateixos, ni espais per dominar, llevat del propi; és més, gairebé no trobaven enemics de categoria (per un bon tiroteig, Kirk Douglas havia de recórrer als amics). Varen haver de rendir-se a Antonioni i a tot l'avorrit cine d'autor.

Vencuts i captius, però no desarmats, aleshores varen començar a atacar el seu propi racisme a *Centaures del desert*, es varen perseguir a si mateixos com Sterling Hayden i varen acabar per conquistar El Dorado perquè els deixàssim, almanco, engatar-se a gust.

FOTOGRAMA DE JOHNNY GUITAR

Ofegats per les multinacionals del ferrocarril i menyspreats fins i tot pel pianista, varen iniciar la fuga cap a una nova frontera. Així, Steve McQueen o William Holden conculquen totes les normes quan traspassen Río Grande. Abans d'acceptar una honorable jubilació estaven disposats a morir a trets: *A mi tampoc m'agradaria d'una altra manera*, Ernest Borgnine dixit. Alguns, com Paul Newman, es varen posar molt exagerats i no es varen aturar fins a Bolívia; encara que, això sí, se'n varen dur Katharine Ross.

En tot això, els meus amics no veien res més que degeneració i barroquisme: a punt vaig estar de donar-los la raó quan Sergio Leone va començar a ocupar tota la pantalla amb primeríssims plans. Així no hi havia manera, des de la butaca, de distingir els bons dels dolents; per no veure-hi, no s'hi veia ni el paisatge.

Les meves amigues mantenen que la cosa, gràcies a Clint Eastwood, ja s'ha passat de violenta i masculista. En fi, jo sempre he entès que els violents eren els altres, els qui assetgen astutament darrera dels vídeos que ens graven pertot, darrera del N.I.F., el GATT i totes les fosques sigles que es vulguin posar. Allò de masculista està molt poc clar per *Thelma i Louise* d'ençà que varen decidir deixar l'enemic amb un pam de boca i obrir-se pas amb un 38 cap a la darrera frontera, cap a l'immens i impossible sud, cavalcant un Chevrolet blau descapotable.

A ningú li pot molestar tanta heterodòxia, perquè aquí hi ha pel·lícules per tots els gustos, sexes i situacions. Són tantes que no caben en cap videoteca, si no és el súper 8 màgic de la memòria. Des d'aquí, qualche pic, tots ens hem atrevit a amagar-nos darrera Johnny Guitar i demanar-li a boca de canó a Joan Crawford: *¿Quants homes has oblidat?* Ella, amb la seva mirada pètria inaccessible, ens ha contestat a tots el mateix: *A tants com westerns recordes tu*.

JOSÉ LUIS FERNÁNDEZ